

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Сумська обласна державна адміністрація
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ: ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ ЗМІН

Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції

26–27 березня 2015 року

Том 1

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2015

УДК 378:005.591.6(082)

ББК 74.584я43

I 66

*Рекомендовано до друку вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 7 від 23.02.2015 р.)*

Редакційна колегія:

Ю. А. Картава – кандидат педагогічних наук, доцент;
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор;
С. М. Кондратюк – кандидат педагогічних наук, доцент;
С. Б. Кузікова – доктор психологічних наук, професор;
М. О. Лазарєв – кандидат педагогічних наук, професор;
О. В. Листопад – кандидат педагогічних наук, доцент;
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор;
А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор;
Т. Б. Тарасова – кандидат психологічних наук, доцент;
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент;
О. Ю. Щербина-Яковлева – доктор філософських наук, професор

Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 березня 2015 року, м. Суми). – Том 1. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 392 с.

ISBN 978-966-698-190-8 (повне зібрання)

ISBN 978-966-698-191-5 (том 1)

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін».

У частині першій матеріалів конференції розглядаються філософські та методологічні засади інноваційного розвитку вищої освіти; стратегії інноваційного розвитку вищої освіти в Україні та в світі; проблеми організаційно-педагогічного забезпечення інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти в Україні та у світі; управління інноваційним розвитком вищої освіти в глобальному та національному контекстах; психологічні основи інноваційного розвитку вищої освіти.

УДК 378:005.591.6(082)

ББК 74.584я43

Стрельченко О. В. Модернізація підготовки магістрів із технічного перекладу в США та Україні на початку ХХІ століття.....	287
Стрельченко Л. В. Британський досвід формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів англійської мови.....	290
Ткаченко О. Б. Досвід стимулювання праці викладачів вищих навчальних закладів Сумщини.....	294
Фоломєєва Н. А. Формування вокально-імпровізаційної культури в процесі підготовки майбутніх фахівців на факультеті мистецтв.....	296
Фроленкова Н. О. Дидактично-категорійний аналіз поняття «освітня програма» у змісті дошкільної освіти.....	299
Чень Чунься Лингвистические основы и методическая стратегия формирования лингвосоциокультурной компетенции китайских студентов-филологов.....	304
Чепелев Н. Г., Балицкий Р. Н. Инновационные тренды в преподавании дисциплин медико-биологического цикла.....	306
Чистякова І. А. Теоретичні засади формування готовності викладача вищої школи до роботи в умовах інтернаціоналізації європейського освітнього простору.....	308
Чунослова І. С. Теоретические основы совершенствования выразительности речи будущих педагогов.....	311
Чухно Л. А. До питання про групу як одну з форм організації навчальної діяльності обдарованих студентів Німеччини.....	314
Чхайло Л. М. Самоосвіта як невід’ємна складова підготовки вчителя до інноваційної діяльності.....	316
Шехавцова С. О. Особливості дистанційної суб’єкт-суб’єктної взаємодії в університеті.....	318
Щербань І. Ю., Гут Н. В. Інноваційна діяльність викладача іноземної мови... ..	321
Щокіна Н. Б. Проектна технологія навчання в підготовці магістрів педагогіки.....	323
Якименко П. В. Підготовка майбутніх учителів філологічних спеціальностей до профільного навчання старшокласників у загальноосвітній школі.....	325
РОЗДІЛ 4. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТИ.....	328
Бойченко К. В. Глобальна децентралізація як чинник упровадження управлінських змін у Нідерландських закладах освіти.....	328
Іванов Є. В. Сутність поняття «управління освітніми закладами» в сучасному педагогічному дискурсі.....	332
Нелін Є. В. Особливості функціонування вищої неуніверситетської освіти Італії.....	334
Полякова Г. А. Сутність управління інноваційним розвитком вищого навчального закладу.....	336
Улановська А. С. Інноваційна стратегія розвитку європейської вищої освіти в контексті другої фази болонського процесу (2010 – 2020 рр.): аналіз основних ініціатив.....	339
Чугай О. Ю. Особливості дистанційного навчання педагогічного персоналу для освіти дорослих США.....	342
Шацька О. П. Азіанізація англійської мови у ВНЗ.....	345
РОЗДІЛ 5. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	347
Галай О. В. Полікультурність як нова парадигма вищої освіти.....	347

професійна готовність може по-різному залежати від стану певного компонента, оцінювання яких повинно проводитись у якісних, педагогічних категоріях – критеріях готовності до професійної діяльності.

Перерахований набір чинників дозволить створити нову якість знань у системі професійної педагогічної освіти, значно скоротить термін адаптації випускників до майбутньої професійної діяльності, що, у свою чергу, забезпечить необхідний рівень їхньої готовності до виконання своїх професійних обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сбруєва А. А. Глобальні та регіональні тенденції розвитку вищої освіти в умовах побудови суспільства знань : препринт / А. А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2008. – 80 с.
2. Словник іншомовних слів : 23 000 слів та термінологічних сполучень / уклад.: Л. О. Пустовіт [та ін.]. – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.
3. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику : монографія / за ред. проф. А. А. Сбруєвої. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – 460 с.
4. Knight J. Quality and internationalisation of higher education / J. Knight. – Paris : OECD, 1999.
5. Wit de H. Minconceptions about internationalization / H. de Wit // University World News. – 2011.

И. С. Чуносова

Академия последипломного образования,
Минск (Республика Беларусь)

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ РЕЧИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Коммуникативная компетентность учителя традиционно привлекала внимание учёных, её изучению посвящены работы Т. А. Ладыженской, З. С. Смелковой, Н. А. Ипполитовой, А. К. Михальской, Л. А. Муриной, В. Ф. Русецкого, А. А. Мурашова и др. В педагогических исследованиях последних десятилетий анализируются способы формирования знаний о профессиональной учебно-научной речи (Н. Д. Десяева); возможности развития коммуникативно-речевых и дискурсивных умений студентов в педагогических учреждениях высшего образования (Л. Н. Горобец, М. В. Горбунова); особенности использования тропов и риторических фигур в качестве средства усиления выразительности учебно-научной речи учителя-филолога (М. Р. Савова, Г. Н. Можайцева, Н. Б. Преснухина).

В структуре профессиональных педагогических компетенций способности логически передавать учебный материал, умения увлечь, заинтересовать содержанием учебной информации, чётко выражать свои мысли и чувства с помощью речи, взаимодействовать с аудиторией, обладать перцептивными способностями, иными словами, навыки эффективной организации учебного общения, относят к наиболее значимым как преподаватели учреждений высшего образования, так и студенты [2, с. 11].

Владение способами продуктивной организации учебной коммуникации – эффективный инструмент педагогического воздействия,

который позволяет оказывать влияние на познавательную активность учащихся. Формирование эмоциональной сопричастности к происходящему на уроке, поддержание интереса к получаемой информации, развитие и сохранение мотивации школьников к учению достигается, в том числе, благодаря выразительности речи учителя. По мнению А. А. Мурашова, система средств выразительности выступает в процессе учебной коммуникации не в качестве способа украшения, а как неотъемлемый фактор организации речи, коммуникативной целесообразности, обеспечивающей адекватную передачу информации, ее понимание, а также реализующей учебное воздействие на адресата и способности образного мышления учащихся [3, с. 320]. Проанализируем теоретические основы совершенствования профессиональной компетентности будущих педагогов, связанные с дидактическим использованием средств выразительности в учебном общении.

Выразительность речи учителя – это интегральное коммуникативное качество, которое направлено на комплексную реализацию воздействующей функции учебного общения посредством образного и эмоционально-экспрессивного наполнения урока с помощью основных средств речевой выразительности. Развитие данного дискурсивного умения осуществляется с целью выработать у будущих педагогов навыки осознанного использования средств выразительности в учебном общении.

Обучение студентов-педагогов выразительности профессиональной речи направлено на формирование подготовленности будущих учителей к созданию учебно-научных высказываний в различных речевых жанрах педагогического дискурса с использованием средств выразительности, соответствующих коммуникативно-дидактическим критериям педагогической коммуникации. Теоретической основой овладения профессиональными умениями и навыками выразительности учебно-научной речи является интеграция педагогических, лингвистических и психологических знаний, а именно:

- особенностей осуществления педагогического общения, его сущности и основных функций;
- стилистической и жанровой специфики педагогического дискурса;
- психолингвистических основ осуществления учебной коммуникации;
- содержания понятий «выразительность педагогической речи», «средства выразительности»;
- лингвистических и педагогических подходов к классификации средств выразительности;
- характеристики основных проявлений вербальной и невербальной выразительности педагогической речи в учебных жанрах педагогического дискурса;
- дидактических функций средств выразительности в речи педагога;
- количественных, качественных и коммуникативно-дидактических критериев отбора средств выразительности в педагогическом общении.

Практические занятия по совершенствованию коммуникативных навыков выразительности педагогической речи должны включать задания, связанные с наблюдениями за функционированием средств выразительности в педагогическом дискурсе:

а) задания, развивающие умения и навыки выделять, классифицировать и систематизировать речевые факты использования средств выразительности в педагогическом дискурсе, анализировать дидактическую целесообразность их применения;

б) задания, связанные с конструированием по заданной модели и преобразованием, смысловой обработкой, дополнением средствами выразительности учебно-научных текстов;

в) задания, направленные на редактирование и стилистическую правку высказываний педагогов в учебных жанрах информационного и фатического характера, а также стилистическую трансформацию научных текстов и насыщение их тропами и синтаксическими фигурами;

г) задания, формирующие навыки самостоятельного продуцирования устной педагогической речи: построение и произнесение учебно-научных высказываний с использованием средств выразительности в различных жанрах педагогического общения в соответствии с целевыми установками урока и индивидуально-психологическими и возрастными особенностями учеников класса.

Повышение качества фундаментальной и профессиональной подготовки специалистов в учреждениях высшего образования педагогического профиля достигается путем обновления содержания высшего образования: оперативного отражения в типовых учебных программах современных изменений, происходящих в науке, экономике и социальной сфере, а также введения актуальных специальных курсов [1, с. 4]. Таким образом, совершенствование выразительности профессиональной речи будущих педагогов может реализовываться, во-первых, углублением содержания отдельных тем в ходе поэтапного изучения дисциплин «Культура речи», «Риторика», курса частных методик. Во-вторых, при чтении спецкурса «Выразительность педагогической речи», который позволит сформировать целостное представление о средствах выразительности и их роли в осуществлении учебной коммуникации, а также развивать практические дискурсивные умения будущих педагогов, необходимые для организации эффективного учебного взаимодействия.

ЛИТЕРАТУРА

1. Государственная программа развития высшего образования на 2011–2015 годы: утверждена Постановлением Совета Министров Республики Беларусь 1 июля 2011 г. № 893 [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

<http://www.government.by/upload/docs/file4be2eb5d8d5d283a.PDF>.

2. Логинова Н. И. Оценка профессиональных компетенций преподавателя высшей школы субъектами образовательного процесса / Н. И. Логинова, И. К. Русакович // Весці БДПУ. – 2014. – № 4 (82). – С. 7–11.

3. Мурашов А. А. Педагогическая риторика / А. А. Мурашов. – Москва : Пед. о-во России, 2001. – 479 с.